
NR. 3

DETSEMBER 1937

X AASTAK.

Põllutöömasinate
osade keskladu

Akra

Tartus, Aleksandri tänav 1.
Kõnetraat 2-70.

Alatine suur ladu igasugu põllutöö-
masinate osadest:

DEERING, HERKULES, MASSEY,
HARRIS, W. WOOD, ECKERT, PLANO,
BEERMANN, MILVAUKEE, OSBORNE,
CORMIK, DELMA, CHAMPION jne.

Keskkütte- ja veeseadised, puurkaevude ehitus.
Suurem ladu küttekahased, vanne, klosette,
köögikausse, kõiksugu torusid ja nende
ühendusosi, ventiile, kraane, pumpi jne.

Ehitus- & Metallitööstus

„TEHNIK“

Tartus, Võru tn. 1. Telefon 3-04 *Vesivarustuse-, kanalisatsiooni-,
keskkütte- ja ventilatsiooni-seaded.*

Masinate, pumpade ehitus ja parandamine, tööriistade ja raudkonstruktsi-
oonide valmistamine, vasevalamine ja autogeeniline metallide keetmine.

Laos: Pumpi mitmeks otstarbeks, tuletõrje-pritse, torusid, vesivarustuse-armatuure,
suplusvanne, klosette, pesulaudu, köögikausse jne.

Tsinkograafia

V. Jäger

Tartus, Kompanii nr. 4, Tel. 13-90.

*Võrk-, jaan- ja
mitmevärvitriiki-
klüüsed.*

Kondiitri-äri

J. Lill

Tartu, Võidu tän. 29
Telefon 9-46

Alati uudised!

Tapeete moodsaid, maitse-
kaid

Raamatuid tarvitatud ja uusi

Seemneid aedvilja, lillede ja
söödajuurikate
kasvatamiseks

ostate suures valikus mõõdukate hinda-
dega alati

F. VANATALU ärist

TARTUS, VÕIDU TÄN. 11. TEL. 3-97.

Nõudke tasuta seemnete hinnakirja.

*T. T. G-le ja T. T. K-le
rõõmsaid jõulupühi ja*

head uutaastat

soovib.

A. Vindi

*paberi- ja tapeediäri „Räpina“
Tartus, Uueturu t. 9, tel. 5-64.*

Igasugu raud- ja teraskaupu ja ehitusma-
terjale soovitab suurel ja väikesel arvul

J. RÄSTA & A. LAAN

Tartus, Holmi tän. 7.

Telefon 3-32.

Uiske rootsi terasest „Eskilstuna“

Piimaveo-kanne märgiga
„Tammeleht“

Puulõikuse-saage mär-
giga „Kala“

Rootsi elektri- ja autolampe
„Luma“

Kuulsad SAG kuullaagrid

PILDIRAAMI-TÖÖSTUS

KARL LUKK

TARTUS, VÕIDU TÄN. 12.

Kullatud, poleeritud ja
vakseeritud pildiraami-
ja tapeediliistud, ovaal-
ja motiivraamid. Suur
väljavalik raamitud ja
raamimata seinapilte.

harju
Hamba- pastasid
pulbreid
orke
Kreeme käte,
näo
ja naha eest
hooldamiseks

Tualett
rohu
sauna -seepe

Juukse- kamme,
klamb-
reid, harju, õlisid,
pumateid, breolii-
ni ja lokkimis-
vahendeid.

Lõhnaõlisid ja puudreid
origin. pudel. ja karpides, ka lahti-
selt, kõige suuremas valikus õige
mõõduka hinnaga soovitab

Rohu-, värvi- **J. A. REKAND.**
ja tapeediladu

Uueturu tänav 1, Tartus. Tel. 1-14.

Foto-ateljee

Lui Kriisa

TÄHE TÄN. 41, 3.
TELEFON 9-90.

PEEGLEID

peegliklaasi, kirjutus-
laua-garnituure ja iga-
sugust klaasi

ostate soodsaimalt ärist

A. LODERAUD

Tartus, Uueturu t. 11. Tel. 5-01

Kooliraamatuid,

ka uusi, müüme 10—40%
hinnaalandusega.

„VAHI“ antikvariaadid:

Ülikooli tän. 14, tel. 9-04 ja
Kalaturg 3, telefon 15-72.

Lilleäri

M. FLOSS

Tartus, Võidu tänav 14.

Soovitab suures valikus
igasuguseid lilli, lillekorve
ja -kimpe; võtab vastu tel-
limisi pärgade päale; ilu-
puude väljaüürimine.

Õpilastele hinnaalandus!

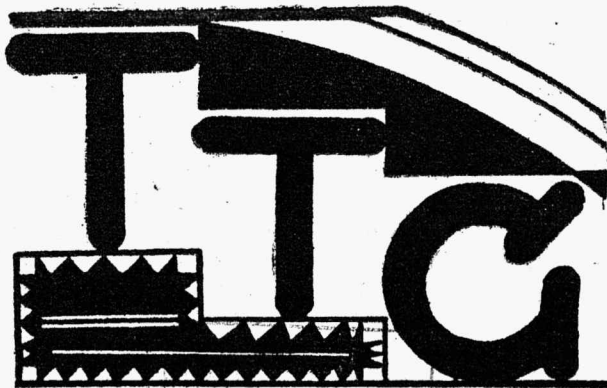
TARTU LINNAPANK

Tartus, raekojas. Telefon 2-32 ja 11-32

Võtab raha hoiule jooksvale arvele, kindla tähtaja
peale ja kuude viisi, makstes ajakohast protsenti ●
Annab laene ● Ostab ja müüb väärt pabe-
reid, samuti müüb riigi klassiloterii pileteid ●
TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE.

Saadaval holukarbid

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja
rahvarikkamates kohtades maal _____

TARTU TÛTARLASTE-
GÛMNAASIUMI, TARTU II
GÛMNAASIUMI, TARTU II
PROGÛMNAASIUMI JA
TARTU II REAALKOOLI
HÄÄLEKANDJA

Nr. 3.

20. detsember 1937.

X aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tütarlastergümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Hermann. Toimetuse liikmed: H. Imelik, T. Kudeviita, E. Mõrd, A. Mägi, M. Reeben, A. Villemson. Kunstiline nõuandja: J. Püttsepp. Talituse juhataja: V. Käpa. — „TTC” ilmub 8 korda õppeaastas, alates oktoobrist igal õppekuul. Tellimishind: aastatellijaile 20 s. number, kuutellijaile 25 s. number.

Jõuluks.

Imelik mõju on jõuludel, imelik ja vägev. See püha haarab inimesed, muudab nad avameelseteks ja lapselikkudeks.

Kust tuleb see jõud, mis suudab tülpinud inimestes süvendada sageli õilsaid ja puhtaid tundeid?

See on haarav pilt, kui seisab lapsuke ja hall vanake põleva kuuse juures. Ja mõlemail on silmades sära, mingi eriline sära, mida nähes tahaks olla nii lõpmata hää kõigile, ka neile, kes sulle on halvad.

Elus on tavaliselt nii, et kõik, mis kordub palju, muutub harilikuks, muutub isegi igavaks. Inimesed tahavad ikka uut ja uut.

Jõulud korduvad ju ka iga aasta.

Kuidas siis need pühad ei muutu harilikkudeks?

Neis on mingi suur jõud, jõud, mille suurust ei saa kirjeldada. Jõulud toovad haiged ja terved, vanad ja noored, rõõmsad ja kurvad ühise särava rohelise kuuse ümber. Ja kõigil neil hingeliselt erinevatel inimestel on korraga ühine tunne, mis muudab nad lasteks, lasteks, kellele valmistab rõõmu juba väikene asjakegi. Nii valmistab neile inimestele rõõmu see harilik kuuseke, mida igapäevases elus ei panda metsas täheleegi.

Mis see siis lõpuks on, mis sisendab neisse inimestesse ühiseid elamusi, mis muudab neid, mis kaotab nende hallid mõtted? Mis tõs-

tab neid kõrgemale argipäevsusest, kannab neid elusügavuste ja elumõtte ette? Ons see ainult lihtne vaimulik tunne, ons see ainult lihtne harjumus?

Ei, see on palju rohkem. See on suur igatsus, jumalik igatsus kaunima, kõrgema järele. See igatsus paneb silmadesse selle imeliku sära — igatsusesära, rõõmusära. Igatsus kõrguste ja avaruste järele, igatsus igaviku, igatsus õnne järele!

Ilus, nii lõpmata ilus on pilt, kui jõululaupäeval istuvad kirikus inimesed.

Helisevad kellad nii pühalikult ja haaravalt. Hõljub suur vaikus üle palvetava koguduse. Ristitab

käed lapsuke ja vanake. Ja inimhinges on nii hää.

Olen märganud seda suurt tunnet oma hinges. Olen tahtnud neil korradel olla vaim, vaim, kes võiks hääletuna lennata kõrgusse pühalikkude helide saatel, kaduda selle püha õhtu sinavasse täherikkasse lõpmatusse.

Mu hinges on palve suurele Jumalale, et jääks igavesti see suur igatsus inimeste hingedesse, mis on jõuluõhtul, et ta jääks ja teeks neid lasteks, häädeks lasteks. Tahan, et see jõud kannaks läbi eluraskuste, kannaks läbi hallide päevade. Tahan, et jääks igavene igatsus kõrguste ja avaruste järele.

A. Poll.

Kolm luuletust.

Talveõhtune pastell.

Krudisedes, kädisedes liiguvad reed
üle sinava, ääretu lume.

Õhtune palang, loojangu leed

heidavad verevat jume

talvõites pajule,

lumistund majule.

Hõõgub ja karge talvekuu õhtune tund.

Süttinud tähti — sõel, koot ja reha.

Hämarus hall piirab jällegi valget lund,

liiguvad reed vastu hanguvat eha.

Varesekoor ööbind pajule.

Külm. Ei lasku veel sajule!

L. Hermann.

Oma emale.

Sul, ema, pää helgib kui linaluist
ja nagu täis kiiri ja nooli,
siit varsti käib üle viimne tuisk,
suu mureneb mulla poole.

Su süda nii kallis kui lõhnav õis,
kuid komistust kogub su käiku.
Su soovest vaid säilinud väike raas —
sõõm rahu ja natuke päikest.

Oh ema, mu hinges on valu kui vill:
ei tee ma sull' igatsusmaja —
mind meelitab kaasa tuultepill
ja kutsub tormide kaja.

Ja tihti mind piiraks kui sogased veed,
jääkillud kui sajaksid pähe.
Su lähedal, ema, mul soe vaid veel,
su sõnad kui langevad tähed.   K. Albert.

Haiguse ajal.

Haige olen, tuba pime,
raske, kõle kogu ilm.
Aga äkki nagu ime
vilgub aknast päiksesilm.

Tantsiskledes mööda seina
liigub hele täpik.
Nagu peletama leina
tulnud tema minule.

Kaob raskus, tõuseb tuju.
Päike, kallis päikene!
Peletama varjukuju
tulid sina minule.   H. L. Imelik.

Kaks miniatuuri.

Tulin linnast.

Tulin linnast, kui maa oli kohta-   ved õrn-roosa, rohelise ja meri-
mas päikest, mis tulikerana lõomas,   sinisega muutuma aeglaselt puna-
pannes taevast kõrvuti sinilillad pil-   seks.

Kõik põles kui valus, ja kõrgel kaldal seisev tamm oma punavate lehtedega elas kaasa sellele kummalisele värvide-mängule.

Järv imes endasse taevavärve ja peegeldas enda ääres kasvavaid puna-pajude lillakaid oksid üksikute rohekaskollaste lehtedega. Tema pinnal paistis ka suuri kohmakate okstega raagus hõbepajusid ja terava-otsalisi tumerohelisi kuuski.

Kõrgendikul seisva tamme lehed pildusid punast kõigis selle toones ja üksikud rahulikes spiraales lendlevad lehed, sattudes varju, said lahti sellest leegitsevast punast — olid jälle helepruunid. Nad katsid hallikasrohelist muru ja kleepuvporist rada ja liuglesid tasases tuules vaevalt virvendaval järvel külmavõetud kalmuste vahele.

Kuid siis kuuldus tuulehoo kaugeget krabinat, tamm jäi oodates

vait, et selle saabudes lasta lendu terve pilve punavaid lehti. Neid kandus tuulehoo tõukel kaugemal asuvatele raagus, kandiliste punamarjadega põõsastele ja igihaljastele elupuuhekkidele, et säält tasa laskuda värvikaotanud murule.

Lehti, mis loovutati tuulele, oli palju, kuid veel rohkem jäi neid leegitsema vastu põhjatut violetset taevast.

Järsku hakkas tamm meeleheitlikult punetama, taevast muutus veel sügavamaks ja kontrastiderikkamaks ja järv rabeles, et jõuda järele kiiresti muutuvale taevale.

Siis — päikest polnud enam — muutus taevast taas siniseks, tammelehed said aeglaselt tagasi oma pruunika värvuse ja järves peegeldusid esimesed tähed ja linnatulede kuma.

K. L.

Mets härmatises surnuvaik...

Veretavalt tõuseb päike, pannes särava nurmed, ja samas puutuvad ta kiired kokku metsaga, mis seisab kui kõrge müür keset lagedikku. Roosakad jääkristallid puude küljes säravad. Päikese erksad kiired vaatavad neile silma ja nad nutavad, üksikute pisarate langedes lumme.

Läheme aga kaugemale metsa. Siin muutub tumedamaks, siia ei ulatu enam päikese valguserohked kiired. Raske koormana lasub lumi puude okstel. Tasase kohinaga liigutab tuul oma tiibu, kallutab

lumekübemid okstelt maha. Tuule tiivad panevad kõlisema jääkristallid ja nende kõlin kostab kui muusika läbi vaikuse. Siis jääb aga uuesti kõik haudvaikseks. Vaevalt julged astuda krudisevale lumele. Ainult harva kuulduv kaugelt kuljuste kõlinat. See kõlin annab sellele vaikusele nagu kodusema tunde ja sa saad jälle rohkem julgust ses vaikuses.

Kui hakkab hämmarduma, muutub metsaalune pimedamaks, öudsemaks. Kohutavalt vahib pimedus näkku. Ta nagu irvitab sulle vas-

tu. Jõuad tillukesele legendikule. Sääil ilmub pilve tagant korraga kuu omas täies uhkuses ja natuke eemal naeratab põhjanael. Sinakas-hallilt paistab lumi kuu paistel ja

jääkristallid kõlisevad tasa, tasa. Siis matab pilv uuesti kõik hämarusse. Lõpmata kaugusest kostab: kill-kõll-kill-kõll!

Tamara.

Reaalkooli IIIa klassi õpilased ühes direktori ja klassijuhatajaga kooli lõpumärkide saamise puhul.

Sinimetsade poeg.

Äkiline lajahtav röögatus äratas Villemi unest. Ta jahmus, nagu oleks teda tabanud ootamatu löök. Ropsatades viskus triibuline koduvillane tekk vastu sängijalutsit — sinnasamasse, kuhu oli öö jooksul mütsakasse kägardunud takune lühike voodilina. Selsamal hetkel oli

Villemgi püstijalu põrandal, silmad nagu süüdlasel ärevust täis, näos laiguline puna, õlgade taga labaluude lihaseis närvilised tõmbused.

Kuid jalamaid oli ometi Villemile selge, et ehmatuses ja kartuses polnud mingit põhjust. Villem oli ju toas ihuüksi, ühtlasi esimest kor-

da ihuüksi selles kingsepa kahetoalises korteris, sest kingsepp oma naisega olid sõitnud eelmisel õhtul kodunt ära — „suvepühi pidä-mä koolivelle poole“, nagu kingsepp oli kiidelnud oma kundedele mitu päeva enne ärasõitu.

Too „kooliveli“ on Villemilegi tuntud. Ta on üks kasimatu välimusega ja ropu suuga käsilihunik kustki maakiriku juurest. Ta käib sageli linnas ja siis tehakse koos kingsepaga ikka kõvad napsid kas kingsepa pool või kõrtsis. Kui tehakse need napsid kõrtsis, on asi pisut parem Villemi suhtes: ta võib niikaua magada, kuni kingsepp ühes „koolivellega“ tulevad hommikupoole ööd koju. Siis küll pole enam unest juttu, sest alati vihutakse Villem oma õlgvoodist välja ja sinna asub norskama „kooliveli“, kuna kingsepp ise hakkab tõmbama oma lõõtsmoorikut tagatoas naise kõrval. Villem peab neil korral lihtsalt tukkuma toolil või kärgarduma ahjunurgas oma talvpalitul. Kui aga napsitatakse kodus, siis ei saa Villem õhtustki ööd silma kinni kingsepa ja „koolivelle“ lärmi tõttu, ja hommikust ööd valutab „kooliveli“ nagu nii ta voodi. Pealegi peab Villem iga minut olema valmis, et tuua Tootsi Liisu poest lisakeelekastet ja sakusmenti.

Mõnikord sääraseil ja väga tihti teiselgi õil, kui kingsepp üksi napsitab, saab Villem kas une pealt või valvel olles kingsepalt laraka vastu kõrvu, kui Villem esimest käsku ei juhtu kuulma või tähele panema. Kingsepa kerget kätt saa-

vad Villemi kõrvad maitsta ka tihti töö juures.

„Mina, väljateeninud sumptisell, juba tean, kuidas poisist saab asi,“ käib harilikult lõögile järele täien-dav seletus; ja nagu aameniks otsa: „Vait!“, kui Villem kukub tõinama.

Tänahommikune vali röögatus oli tundunud Villemile seepärast kingsepa tavalise lõögina vastu kõrvu, mispärast ta oli hüpanudki hoobilt püstitjalu, hirmu täis nagu pahasti käideldud peni.

Ometi rahustas Villemit teadmine, et ta on ükski korteris, kuna ta käskija ja karistaja on tast kaugel — seal kuski „taga linna“ ja norskab vist praegu koos „koolivellega“, kuna eile õhtu — pühade laupäeval — läks muidugi napsitamiseks lahti.

Rahunenud ning toibunud, hakkas Villemit ometi huvitama tõik, mis tähendas see nüüdsama kostnud vali röögatus. Ta tokerdas, ise ikka veel alateadvuselt häireseisukorras, akna poole, et jõuda mingile selgusele. Ta avas akna, kuid siit polnud ju kunagi midagi näha, sest meetri kauguselt kerkis püstloodis kõrgele neljakordse naabermaja krohvimata punavalgevöödiline telliskividest tulemüür — igapäevane väljavaade sellest õuepoolsest toast, mis täitis ühtlasi kingsepa töötoa, köögi ja Villemi magamistoa ülesandeid. Tagatoast oli küll näha tänavale, kuid kingsepp oli selle lukustanud enne ärasõitu, ja et seal tõesti on ikka tuba, sellest andis tunnistust praegu lõõva seinakella kaheksa plärisevat pauku.

Aknast end pooleldi välja sirutanud, veendus ometi Villem, et röögatus pidi tulema tänavalt, sest seal sõneldi praegugi ägedalt, meeste ja naiste hääled segamini.

Uudishimu ajas Villemi vaatama, milles seisab lugu. Kiskus nobedasti püksid jalga, torkas jalad kingsepa töötuhvleisse, heitis oma talvpalitu õlgadele ja koperdas tagatrepi kaudu alla, hoides varbaid ettevaatusest püsti, et tuhvliid jalgade otsast maha ei kukuks. Jõudnud õue, kus leemendas laialt ümber lampkasti ja lehkas pühkme-kasti ja ühise käimla poolt, keeras Villem ümber nurga ja lohistas tuhvlitega õuevärava suunas. Jalgvärava mulk oli ummistunud kätsatava naistesalgaga. Ometi mahutus Villemigi nina piiluma tänavale, pealegi kui naised taotsesid astuda edasi, sest hädaoht oli nähtavasti möödumas.

Kui Villem pääsis kõnniteele, sõitis parajasti voorimehel minema kordnik kahe mehega, ise püsti tiiblual, hoides turjast kinni üht troskasohval istuvat lärmitsevate noormeest; teine noormees selle kõrval oli langenud abitult röötsakile üle troska ääre, kuna kuuekrae varjust immitses välja punast vedelikku — verd!

Tänaval oli kümmekond inimest, kelledest mõned näitasid jalanuk-kidega verelombile kivide vahel. Niipalju kui Villem sai aru, oli olnud siin kaklus: üks noormees — keegi Lombi Karla — oli virutanud vastasele pussiga õlalihasesse.

Kuulnud ära kõik parastamised, kohtumõistmised, kahetsused ja

heakskiitmised ja märganud, et suurem hulk siinviibijaist hakkas laiali valguma, käändus Villemgi jalgväravasse, kus aga pidi, enne kui sai astuda õue, andma teed kojanaisele, kes tuli, luud ühes ja liivakühvel teises käes, koristama ja katma roima jälgi.

Kingsepatoas istus Villem tükk aega oma juhuslikus rõivastuses sängiveerel, südames kõige siinse elu vastu läigeldav tülgastus, mille oli seekord algatanud jube tänavapilt.

Alles seejärele, kui seinakell teises toas plärtsutas üheksa pauku, hakkas Villem ennast suure kiirusega rõivastama ja pesema. Saanud sellega valmis, vedas ta kortsunud lina sängijalutsist sirgu üle voodi ja laotas teki peale, jättes aga rahulikult kohendamata õlgkoti ja pealuse. Ikka nobedasti tõi ta sahvrist pliidiservale kantsaka liha, tüki leiba, samuti sirgu-silmasuuruse võitüki ja hakkas sööma.

„Too endale poest piima ja keeda kohvi ka,“ oli teda õpetanud kingsepa eit enne ärasõitu. Villemil polnud aga enam mahti kulu-tada aega sellele. Sõi ruttu, kuigi erilise isuta, ja kraamis kõik jälle tagasi sahvrisse.

Villem teadis, mis tal täna on ees, seepärast ta nii ruttaski. Villemil oli juba tollest momendist saadik, kui kuulis, et kingsepapaar sõidab ära, kindel otsus minna suvepühal maale — vabasse loodusesse. Kingsepa naise keeld, et ta korterit ei jätaks kauaks üksi, ei kõigutanud ta kavatsust põrmugi.

„Mis siin varastada, või kes siia tulebki,” mõtiskles ta omaette.

Kui seinakell kuulutas kümnen-datundi, oli Villem täiesti mineku-valmis. Astus juba ukse poole, kui sisse astus Kurmeri poiss, kes tuli õe kingade järele, mille kannad olid siin õgvendada.

Saanud kingad, ütles poiss: „Villem, tule ka grüünesse. Me sõidame jõge mööda üles suure kambaga: Rodima Eedi, Liiguste Kusti, Songissepa Liide, poe Alma, meie Teele, Prints ja palju teisi. Saab maru. Printsil on kõvad tropid kaasas, teistel ka, sakusmendid puha ja... On härmoonikumees...”

„Ei, ma ei sõida,” oli Villemi katkestav vastus.

„Memm,” tortsatas Kurmeri poiss.

Ja kui ta veel edasi musteldas ning peale ajas, ütles Villem nagu põhjenduseks: „Meister käskis korterit hoida,” tehes tõrjuva liigutuse ukse poole, nagu tahaks ta Kurmerit välja ajada.

See kadus põmisedes ja mõnina-gaid rumalusi rääkides.

Hetk hiljem oli Villem tänaval, tuli aga veel kord tagasi, et sahvrist saia taskusse toppida.

Pooltühjel tänavail ei suutnud kõita miski Villemi tähelepanu. Linnaveeres tukkus lukustatud verekarva tapamaja, üle majakatuste helkivas hõbekuplitega vene kiriku tornis peksis keegi ägedalt kelli. Kuski aias kriiskas tüdrukuid ja lallutas joobnud pisse. Agulit läbistava raudtee äärsel murul mängis salkkond mehi kaarte ja keegi pikahambaline eit söötis siinsamas oheldatud kitsi. Paremat kätt aset-

sevas surnuaias liikus inimesi põõsaste vahel, kanti vett pritskannudega.

Villemit ei pidurdanud need pisi-asjad. Ta vehkis rühkivald edasi bituumentee valgeks lubjatud äärkivide vahel, kuni oli väljas linna-piirkonnast. Villem tahtis ahmi-da värsket maaõhku, aga seda ei lubanud möödakihutatavate sõidukite ja jalgade alt kerkiv tolm. See ajas Villemisse vindunud tunde. Oled maal ja ei ole ka. Kõnni kui rehepahnas.

Päike oli täissuvine, täitis oma ülesandeid liigse südidusega. Villemil leemendas ammu kuue all, kuid hoonete vahel ei olnud ta tihanud kuube maha võtta. Keset välju, mille kohal tiirles pääsuke si ja trillerdas lõokesi, tõmbas ta koha kuue maha. Oli jahedam ja vabam. Ta silm otsis maastikust metsasalku, kuid neid ei olnud. Ainult kaugel pahemat kätt, üle suure soo oli näha üht metsavõöti. Ümber aga laius tasane viljakas põllumaa.

Villem oleks võinud pöörduda suurmaanteelt kõrvale külavahe-teele, et pääseda neetud tolmust, kuid ta ei teinud seda mitte. Talle tundus, et linna hingus oli veel liiga lähedal. Juba kodunt väljudes oli ta pannud jalapakkadele erilise pressi peale, mida ta nüüdki en-nem kõvendas kui lödvendas. Näis, nagu oleks ta olnud kutsutud kuhugi, mispärast pidi ruttama, et mitte hiljuda.

Ometi polnud Villemi kutsujaks muu kui maa, — maa, millest oli ta lahutatud vägivaldselt, enese taht-

E. MÖRD.

Jõuluvana.

mata. Teda kutsusid mäekuplid, sinetavad metsad, järvesilmad, ojanirekesed, lillelised aasad, lokka-

vad heinamaad kuski nelja-viiekümne kilomeetri taga, mida kõike varjas praegu veel silmapiir. Mit-

te juhuslikult polnud tulnud Villem seda teed, mida kunagi ei kasustanud linlased rohelistesse minekuks, sest vaba loodust siin ei olnud; siin olid vaid ühetoonilised viljapõllud ja tolmune tee. Villem aga teadis, et ainult seda teed mööda võis pääseda ta oma igatsuste- maale — sinimetsadesse taevapiiri taga.

Seal sinimetsades oli elanud Villem omateada õnnelikult kuni läinud aasta sügiseni. Ta lapsepõlv oli möödunud ema seltsis Kassioru vabadikumajas. Oma isast ei teadnud Villem midagi; ema ütles, et isa tal ei olevatki. Majake väikese maatükiga asus kauni oru põhjas, mida läbib oja. Majakese ja maatüki eest tegi ema Savilöövi talule päevi. Sealsamas talus käis Villem ka aastaid karjas; talveti elas ema juures ja käis koolis. Läänud sügisel aga suri ema. Siis ilmus äkki kohale keegi ühehambaline eit, kes nimetas ennast pastori virtinaks ja Villemi „tädi“, müüs koos mees- tega, kes kandsid kohtumeeste ja vallavanema nimesid, maha ta ema lehma, lambapaari, noored seapõrsad, vilja-, põhu- ja varanatkese, tõi Villemi linna ta praeguse isanda kingseppmeistri juurde õpipoi- siks ja kadus ise jälle sinnasamas- se kirikumõisa, kust oli tulnud, ilma et ta tollest ajast oleks näidanud oma nägu. Hiljem selgus, et ta siiatoimetamisel oli olnud vahe- talitajaks ja nõuandjaks kingsepa „kooliveli“, kes parseldas vasika- tega sellesama kiriku alevikus, kus oli Villemi „tädi“ virtinaks.

Ja sellest ajast algas Villemi kannatusetee...

Villem oli tammunud kivikõva maantee äärt mööda tundi kolm, kui nägi paremat kätt üle välja kaunis laialdast helerohelist lop- sakat kuusemetsa.

„Sinna,“ mõtles Villem. Aga veel kiskus teda nagu mingi tung edasi.

Juba tegi maantee ühes ümbrit- seva maastikuga pikalise languse, kuid siis laiutas end jälle tasane põllumaa kahe-kolme toreda talu- ga tee ääres.

Korruga lõppes lausikmaa. Lõp- pes järsu murdega orgu. Maan- tee laskus punasesse liivakivisse kaevatud sügavikku.

Sinna Villem ei läinud. Ta pöör- dus teelt pahemat kätt, astus põllu- piiril asetsevat jäätmaad mööda edasi, kus kasvas värsket rohtu ja põõsaid, tudises möödunud aasta pikki kuivanud kõrsi. Oli rohkesti suuri raudkive. Kõrgema pöndaku peal nägi Villem vana sammaldu- nud raudkivist risti imelikkude kirjadega. Rist ulatus parajasti ta lõuani. Villem silmitses uudishimu- ga risti igast küljest.

„See on vist vanaaegse lahingu- platsi rist, sõjarist,“ arutles Villem endamisi. Talle oli nimelt kunagi näidatud oma kodukihel- konna peaaegu niisamasugust ris- ti ja oli nimetatud seda sõjaristik- s.

Villem vajus puruväsinult selle risti kõrvale, heitis kuue murule, kiskus ruttu kingad ja sukad jalast, rebis vestigi seljast, paiskas need murule.

Siis sai ta mahti heita pilku alla orgu. Avanes suurepärane maas-

tikuline vaade ja, mis veel üllatuslikum, üle oru paistis hoopis uus vaheldusrikas maailm, vastandiks siinpoolsele üksluissele. Villem vahtis kõike seda suuri silmi ja erilise armastusetundega.

Mis teda hoobilt köitis, oli kõrkjane paisjärv, veski maantee ääres ja allpool tammi oruheinamaad läbistav sik-sakiline oja puusalkadega ja põõsaste-mütsakutega kaldal. Oja ääres kepsles tema-ealisi ja nooremaid poisikesi; mõni neist lobistas kaldavees või suples sügavamais võrendikes. Tükk maad allpool vilkus põõsaste vahel heledakleidilisi tütarlapsi. Koguni paar vanematki meest, särgiväel, valgeis aluspükses ja mustis säärsaapais, popsutasid piipe ühel kivil jõe lähedal. Veskijärve kõrkjastikus õngitses keegi; teine õngeline istus veskitammil, jalad üle tammi ripakil, kuid ta oli lakanud õngitsemast; paar õngeritva oli asetatud käsipuude najale. Veskijärves ujus koduparte, kaldal kõndis kanaparv. Veskest edasi oli hooneid ja kivilööv. Maantee, teinud kaare üle veskitammi, kerkis aegamisi tõusvale kõrgendikule, hargnudes mäe küljel kaheks. Kus lõppesid ojaäärsed heinamaad, algas laineline maastik üksiktaludega ja sumbküladega. Kõikjal haljus, roheline. Kuuskede vahelt paistis kaugemal vaevalt märgatavalt luitunud madal kirikutorn. Koguni selgelt tuli kuuskede tagant nähtavale pikk maakivist kalmistumüür valge kaarväravaga. Kalmistumäega lõppeski siinpool silmapiir. See viimane oli otse ja pahe-

mat kätt üle oru vaadates. Teisel pool, paremat kätt, kus hargnes maantee kaheks, oli vaade piiramatult, ja sealtap kerkiski üles kauges sinas huvitav kuppelmaastik metsatuttidega, mille taga, kuski eemal, eemal, pidi asuma Villemi kasvu- ja karjapoisipõlve-kodu.

Villem vajus kui tarretusse. Ta pilk kiindus noisse kaugeisse sinimetsadesse ja mäekupleisse. Ta unustas kõik, mis asus ta lähemas vaatepiiris, vahtis, aina vahtis mingis ülivaimustuslikus seesmisel õndsuses toda taevapiiril virvendavat sinimaastikku. Kauni kangastusena kerkis Villemi silmade ette Kassioru popsikoht, Savilöövi talu ja selle talu metsane ojaäärne karjamaa Suurlohuga ja Kirikumäega. Just praegu tuli ema piskesest aidatsubarikust, pani käesoleva jahumati aidatrepile ja ronis aida peale, et tuua sealt mune kanapesast ja küpsetada lõunavaheks koju tulnud pojale kooke. Poeg ise kõlgutas jalgu kambri otsas kasvava vahtra all pingil, vahtis pealt ema toiminguid, taras lamavat punavalgekirjut Päitsikut ja utetallekesi. Kõlgutas jalgu ja ootas, millal tuleb ema tare manu ja millal valmib esimene kook — kõige maitsvam... Ja nüüd on ta karjaga Kirikumäel, kuhu paistab seitse järve, musttuhast mäekuppu ja niisamapalju metsatukki, üks kaunim kui teine... Kuid juba on ta oja ääres Suurlohus. Kari ootab kojuminekutundi, närrib loiuult lähikest rohtu või mäletseb ajaviiteks, lambad lõõtsutavad lepapuhmas. Tema ise solistab vees ja otsib kivi

alt vähki... Aga seekord on käes laupäevaõhtu. Savilöövi poisid on tulnud saunast, kõhud täis söönud, tema — Villem — muidugi ka, ja nüüd istuvad nad reas aidatrepil. Poisid kõnelevad muheldes ehaleminekust. Üle Kivimäe tuleb kannelt krõmistades Virk Karla, tuleb muidugi nende poole, et oodata, kuni tulevad tüdrukudki saunast ja istuvad siiasamasse aidatrepile ritta, valged pluusid seljas ja vihalehist lõhnavad juuksed poollaiali üle õlgade. Siis jookseb jutt vadinale, krõmised sekka Virk Karla kannel. Villem kuulab juttu pealt, kuni uni sunnib teda ronima aida-lakka heintesse. Ja veel läbi une kuuleb ta, kuidas osa poisse kudritseb aidas edasi tüdrukutega, nende hulgas Virk Karla oma kandlega; osa poisse aga tõuseb

trepilt ja tumeda tönina järgi võib otsustada, kuhu suundub nende öine retk. Villem aga näeb und, et temagi on sulaspoiss ja kaob nii-sama teiste poiste seltsis ööhämarusse, minnes kui mitte mujale, siis Kovalil Helmi poole...

Nii unistab sinimetsade poeg sõjaristi all, tardunud ise ka raidkujuks, kivistunud pilk pöördud kaugesse mägimaastikku, ja ei taipagi, et aeg on rutata tagasi linna — sinna nõiapatta, kuhu tõi teda ta sinimetsadest „koolivelle“ vahe-sobitusel ühehambaline „tädi“, — sinna, kus ta alatiseks asukohaks on räpane kingsepa töötuba-köök, väljavaatega kõrgele punavalge vöötidega tulemüürile, ja seltsiliseks kärkiv, sokuna haisev kergats sumptisell.

A. K.

Katke matkapäevikust.

Kolmandat matkapäeva hommi-
kut võisime tervitada Jõgeva alevi läheduses asuvas talulakas. Ärkasin varem kui minu virk ja vikisõbratar Liidi. Pärast asjatuid katseid teda enesega kaasa meelitada jõe äärde, jätsin ta lamama unisena ja imepahurana oma „kuumade kompresside“ (ta magas nimelt villane kampsun seljas) vahele ja läksin ise suplema.

Pärast tunniajalist mõnulemist külmas jõevees silmasin ka neiu Liidit tulevat kuninglikul kõnnakul üle heinamaa, supelasjandused kaenlas, nagu ehtne patisaks kuski Narva-Jõesuu või Pärnu plaazil.

Kui ka tema ja samuti Kalju olid oma hommikuse „tualeti“ sooritanud, siis võtsime oma „hobeseke-sed“ käekõrvale ja seadsime sam-mud Jõgeva alevi poole, et ennast sääli igapäevase leivaga varustada. Inimene ei ela ju üksipäini rat-tamatkast, vaid tarvitab sinna kõr-vale ka kohutavalt palju söödavat ja joodavat.

Vallutasime hommikuvaikusel lamava Jõgeva alevi nagu kolm musketäri (kolmandat musketäri kehas-tas minu vend Kalju) ja tungisime sisse esimesse teele ettejuh-tuvasse „kringlipoodi“. Kui me sääli tükk aega egiptuse rohutirtsu

parve kombel olime hävitustööd teinud (ainult selle vahega, et egiptlased oma laastatud viljapõlde taga leinasid, kuna kringlipoodi vanamehe nägu seda rohkem hiilgas, mida tühjemaks tema letid jäid), siis pistis Liidi veel ühe kopsaka peenleivapätsi kaenla alla, ja kindla parema käega Rosinantet (nii hüüdis ta hellitavalt oma ratat) juhtides alustasime oma triumfikäiku tagasi meie residentsi poole.

Et juba keskpäev väga ligidal oli, siis polnud meil enam aega ringi vaadata, ja rattaile istudes kihutasime hirmsa kiirusega Palamuse poole. Maantee oli sile kui laud. Hoolimata kõrvetavast päikesest (sõitsime ju kõige kuumemal ajal, mil ükski õige matkaja ei väsita ennast), mis kõrvetas meie niigi juba neegerpruune nägusid ja selgi, edenes vahemaa üsna jõudsasti ja valged kilomeetripostid otse lendasid mööda. Kuid kui hakkas sinama eemalt Kuremaa järv, siis ei suutnud meid enam võluda laudsile maantee, ja nagu kokkuräägitult peatusid kolm ratast järve ääres. Sedamaid tormasime meie Liidiga vette, kuna Kalju ettevaatliku ja oma tervist hindava noormehena ennast veidi jahutama jäi, enne kui usaldas ka vette tulla.

Kaua me ei raatsinud mõnulda, sest süda ihkas kangesti Palamuse kirikumõisa, kus lootsime veel toredamini mõnulda. Hiljem ka me lootused täidusid mitmevõrra.

Üleni higised ja tolmuga kaetud, mis halli puudrina kattis meie nägusid ja käsivarsi, vallutasime hä-

Vb g. kl. õpilasi Tallinnas merekaldal sügisese ekskursiooni puhul.

benematult kolme kontvõõrana kirikumõisa vaikuse.

Maret, meie klassiõde, söötis parajasti pahaaimamatult hanesid, kui kindlal sammul talle lähenesime. Tegi teine üpris üllatunud näo, kui kolme murjanit nägi, kuid siiski naeratas lahkelt ja hakkas kohe hoolitsema meie maiste vajaduste eest: söötis, jootis ja viis suplema. Hiljem näitas kõiki Palamuse vaatamisväärsusi.

Kui olime kirikut näinud nii seest- kui ka väljastpoolt ja ka see koht oli vaadatud, kus Toots Kii-

rele kunagi oli kolki andnud, siis siirdusime jõe äärde.

Oo — siin oli juba jälle midagi meie jaoks. Nimelt silmasime keset jõe parve, millega võis toredat sõitu teha. Liidi, nagu kunagi hakkaja ja krapsakas naisterahvas, sammus enesekindla näoga parve päälle ja sõudis võimsate toikalöökidega „ulgumerele“. Sääl ta siis ristles nagu Kolumbus oma Ameerika otsinguil, aga kui hiljem vette lendas ja kleidi ja keha märjaks tegi, siis ronis kohe kaldale, üteldes, et see sõit polnudki huvitav.

Seejärele läksin mina omakorda õnne katsuma. Liidi õnnetus oli mind ettevaatlikuks teinud ja see pärast võtsin seeliku seljast ja läksin trikooga parvele, sest ümberminek oli kindlustatud. Ja ega mulgi hästi läinud, sest lendasin ka sellise hooga, pää ees, jõe põhja, et jäin päädpidi kuhugi kinni. Tee mis tahad, lahti ei saanud. Hiljem kui jälle päevalgust nägin, pais-

tis terve ümbrus mudakarvalisena. Silmad olid jõeporiga koos.

Kalju ei läinudki enam parvele, ta ei tahtnud meile tsirkust teha, nagu ise ütles. Aga meie kulul löbustas ennast suurepäraselt. Kogu seda askeldamist parvega saatis muidugi meie, s. t. minu ja Liidi sõjakisa ning kõrvulukustav naer ja kilkamine, nii et Kalju ennast päris „blassiks“ ehmatas ja Mareti nooremad õed ja vennad hirmunult vaatama jooksid, et ega ometi keegi uppuma hakka. Sellist karjumist pole too vaikne kirikumõis vist küll enne ega pärast meid kuulnud.

Aga tore oli sääl Palamuse jõel, ja veel kaua andis kõneainet meie parvetamine. Olime ise uhked, sest kujutasime ette, et kord on siin jõel ka Toots ja kõik need teised „kangelased“ samuti parvetanud, kuigi mitte nii heledate häältega kiljunud kui meie.

Viiu.

Aktuaalsemaid päevaküsimusi, maaniaid ja tööku.

(Veste.)

On muutunud juba traditsiooniks, et meie kooli põletavamaid ja aktuaalsemaid küsimusi arutatakse hommikuti, mil tüdrukud tulevad kooli täpselt kella 8-ks, s. t. ilma selle jumaliku akadeemilise veerandtunnita, mis kõrgeimalt pooltsel aastal sisse seati. Vahel peetakse hommikuil ka palvet ja kuu-

latakse muusikat või muid ettekan-
deid.

Kui juhtub tulema teadaannete-hommik, on kohe aktuaalsemaks küsimuseks mitmesuguste maania-
te selgitamine.

Kõigepealt on päevakorras tere-
tamisküsimus, missugune toiming
on õpilaste arvates väga vanamoe-

line, mispärast ei taheta seda sugugi sooritada. See on siis see mitte-teretamise-maania, mida raske on välja arstida, laida seda nii palju kui tahes.

Edasi räägitakse kaotatud ja leitud asjadest, mida preili inspekt-rissi tuppa olevat kuhjunud põhjatuul määral, et tee kas väljamüük või loterii. Ja üks asjadekaotamise-maania ole ka üks põliselt aktuaalne küsimus.

Põnevaks küsimuseks on veel puhtuse-küsimus, mida püütakse rikkuda eriti paberipuru näol. Nimelt olevat vallutanud tüdrukuid maania kõiki paberilipakaid peeneks rebida ja hunnikuna mälestuseks jätta kas laua ja pingi pääle või alla, kuidas keegi parema leiab olevat. Kui säärane maania aina süveneb, võib varsti juhtuda, et vaene õppiv indiviid on täies hiilguses uppunud paberihunnikusse, paremal juhul ainult ninake väljas. Sellesinase nähtuse ärähävitamiseks on nüüd sisse seatud uus karistamisviis, nimelt moraalne karistus, mis seisab selles, et näitsik, kes asjas süüdlane, peab terve klassi ees, olgu see oma või võõras klass, tehtud puru paberikorvi kandma. Kas see karistus mõikab, elame, näeme.

On kerkinud ka üles küsimus, et tüdrukud ei kannaks pääle raamatute ühtegi kõrvalist eset portfellis. Võimlemisriided, võimlemisingad, võileivad, käsitöö ja muud sellesarnased esemed soovitatakse kaasas kanda vastavate kohvritega. Asi on iseenesest hää, aga küsitavaks jääb, kas mõni väiksem

Tüdrukuid olevat vallutanud maania paberilipakaid peeneks rebida.

kaasvõitleja suudab omal jõul nende kohvrite ja portfellidega hommikuti kooli tulla ja lõunaajal tagasi koju kõmpida. On igatahes kindel, et kohvriärid hakkavad elavalt opereerima ja Vanatalu vanaraamatute müügi kõrvale lüüakse ka vanade kohvrite müügikohad lahti.

On koolis veel üks maania. Nimelt on moodi läinud päade, kaelte, samuti käte jt. ihuliikmete kinni-

mässimine igasuguste kirjude rätkutega, mis annab meie tagasihoidlikule vormirõivale natuke rõõmsama ja tujuküllasema ilme. Kuigi sellesinase nähtuse vastu võitlevad pedagoogid, ei anna see mingit tulemust, sest kuna praegu on levinud igasugused haigused, peavad needsinased asjandused kaitsema koolitüdrukukese pääkest ja kõrikest.

Üldse on koolis levinenud haigusi. 99,9% õpilastest (kes üldse on klassi ilmunud) kannatavad tundide ajal koledasti häälepuuduse, päävalude ja muude sellesarnaste haiguste käes. Igaüks ennustab teisele vähemalt sarlakeid või

Kõik lisaesemed soovitatakse kaasas kanda vastavate kohvritega.

On moodi läinud päade, kaelte, käte jt. ihuliikmete kinnimässimine.

muud sellesarnast haigust, sest on kuulda, et sarlakite pärast on koolle suletud, kuid kuna kõikide kiusete sarlakid pole kooli kollitama tulnud, käib koolitöö endiselt.

Õpetajaistki on mõned haiged. Aga et õpetajasperet sellepärast laiali ei saadeta, ei paku seegi tõik palju lohutust. Haiguste kartusel keelati kodutütardel ka avalik jõulukoondus, mis on kurvaks sündmuseks kodutütarde-perele.

Muidu on sellesinases majas metsik rabelemine. Rabelevad õpetajad ja õpilased. Iga indiviid on omaette nii närvöös, et parimastki sõbratarist möödu laias kaares. On alanud kole klassitööde vehkimi-

ne ja pedagoogid korjavad igat sorti spikereid — ainuke si abimehi selles suures paanikas: õpilased on murest ja suurest õppimisest küürus kui kaamelid. Pedagoogid tassivad vihupakke koju ja kooli vahet. Ja eks seesugune rabelemine aita kindlasti kaasa, et mõ-

nigi indiviid nii viisi voodi jääb, olgu see siis õpetaja või õpilane. See pole mingi ime.

Taevast aga sajab alla valget lund ja ukse ees seisavad jõulud. Veel paar päeva rabelemist ja siis — nägemiseni jõulupuu all!

L. H.

Lõikusajad maailmas.

Ei leidu vist ainustki nädalat ega kuud terve aasta kestel, millal ei külvataks või ei lõigataks vilja kuski maailmajaos. On huvitav jälgida maailma rahvaste lõikusaegu, millel teadagi on olnud ka oma külviajad.

Kui algame jaanuariga, millal põhjamaadel vahest kõrgeim pakane valitseb ja paks lumekord põlde katab, siis tohime meelde tuletada, et Austraalias, Uus-Meremaal ja paiguti ka Argentiinas lõigatakse ja kogutakse vilja.

Vebruaris valmivad viljad ja neid lõigatakse Ees-Indias, Egiptuses, Abessiinias ja Somaalimaal Ida-Aafrikas.

Märtsis küpsevad viljad Lääne-, Kesk- ja jaoti Ida-Aafrikas.

Aprillis lõigatakse vilja Küprose saarel, Pärsias ja Palestiinas, eriti Jordani madalikul; siis veel Väike-Aasias ja Mehhikos.

Maikuu on lõikus mõnes Palestiina osas, Marokos, Alžiiris, Kesk-Aasias, Hiinas, Jaapanis, ka Texases ja Floridas.

Juunis lõigatakse ja kogutakse vilja Doonau maades, Balkanimais, Kreekas, Itaalias, Hispaanias, Portugalis, Lõuna-Prantsusmaal; siis veel Kalifornias, Louisianas, Missisippi riigis, Alabamas, Georgias, Tennesseees, Virginias, Utahis ja Missouris.

Juulis algab lõikus ja jätkub vilja-

kogumine juba Kesk-Euroopas, nagu: Põhja-Prantsusmaal, Sveitsis, Inglismaal, Saksas, Austrias, Poolas, Lõuna-Venemaal ja Ühendriikide põhjapoolsemis osades.

Augustis on lõikusjärjekord Belgias, Hollandis, Põhja-Inglismaal, Columbias, Manitobas, Soomes ja meie kodumaal, kus see jätkub teinekord hilja sügiseni.

Huvitav on, et niihästi soomlasil kui ka meil on vanarahvas andnud kuudele erillised nimed; meie lõikuskuu, soomlasil elokuu, elonaika, lõikusaeg. Sama leiame ka vanade heebrealaste juures. Nil on viimastel abibi-kuu (abib — küps vili, viljapea; kuu vastab meie märtsi lõpule ja aprilli algusele).

Septembris lõigatakse Lõuna-Šotis, Norras, Rootsis, Taanis ja Põhja-Venemaal.

Oktoobris jätkub lõikusaeg Põhja-Šotis ja P.-Ameerika põhja osades.

Novembris ja detsembris on lõikusaeg P.-Austraalias, siis veel Peruu, Edela-Aafrikas, Taha-Indias ja selle saartel.

Lõppeks peab tähendama, et tõsi on ja tõeks jääb, mis Looja suure veeuputuse järele Noale töötas: „Ei pea edaspidi kõigil maailma päevil mitte lõppema ei seemendamise ega lõikus, ei külm ega palav, ei suvi ega talv, ei päev ega öö.“ (1. Moos. 8, 22).

H. L. IMELIK.

Valvel voodi juures.

M. Metsanurga „Kutsutud ja seatud“.

(Arvustus.)

Teoses „Kutsutud ja seatud“ käsitleb Metsanurk põhimiselt usundi-probleeme.

Ühe suurema koguduse hingekarjane Harald Päevil leiab juhuslikult oma naise laualt kirja, millest selgub, et viimane

murrab talle truudust. Kohusetruu õpetaja kaotab aga täielikult hingelise tasakaalu, kui abikaasa teda jõhkralt jumalasonaga saherdajaks nimetab.

Harald Päevil hakkab juurdlema oma

senist elu. Kuusteist aastat on ta täitnud kohuse truult oma ametiülesandeid. Aga kas pole ta olnud ainult ametnik, palgaline?

Päevil vaatleb kriitiliselt kirikuõpetusi. Küsimused, mida esitavad talle kahtlejad koguduseliikmed ja paljud usutöed, milledest ta varem on püüdnud mugavalt mööduda, katsub ta põhjalikult läbi. Tulenused erinevad vägagi ametlikest religioossetest töökspidamisist. Aga Haralt Päevil'ist pole revolutsionääri. Tal pole küllalt sisemist jõudu, et luua midagi uut. Ta on liiga inimlikult mugav, et alustada võitlust. Päälegi ei pea ta enast suutliseks looma midagi paremat.

Ta võrdleb kirikut vana isamajaga, mis hoolimata puudusist on kõigile armas. Vana lõhutud, ehitamaks uut, selleks on vaja viibida uue valmimiseni lageda taeva all. Ja kas saab uus tingimata parem?

Elamuslikult on „Kutsutud ja seatud“ väheütlev, seda rohkem pakub teos aga mõistusele. Sellelt seisukohalt on raamat vägagi huvitav. Päärõhk langeb arutlusile. Autor ei kahtle usu vajaduses, kuid annab kõrvaltegelaste läbi hoope kirikule.

Kuigi autor teose lõpus rehabiliteerib kiriku, leidub siiski rohkesti opositsioonilist elementi.

V. T.

Kooli elu.

KOOLI AASTAPÄEV.

15. novembril s. a. peeti Tartu Tütarlastegümnaasiumi, II Gümnaasiumi, II Progümnaasiumi ja II Reaalkooli XVIII aastapäeva aktuse ja piduõhtuga.

Aastapäev algas aktusega meie kooli saalis. Aktus avati vaimuliku ühislaulu ja kõnega õpet. J. Kimmel'ilt. Seejärel Poeglastegümnaasiumi orkester kaunistas aktust ettekandega, millele järgnes direktor J. Adamson'i lühike avakõne. Siis kandis gümnaasiumi koor ette kaks laulu õpet. P. Konsap'i juhatusel. Esimene laul läks kaunis kenasti, aga teise laulu ajal juhtus õnnetus: esimene hääl võttis ülevõimu enese kätte ja kostis üle koori. Järgnes õpetaja pr. E. Toomse aktusekõne „Laensõnadest eesti keeles“, mis oli hästi koondatud ja huvitav kuulata. Järgnevalt andis dir. J. Adamson ülevaate möödunud aasta tegevusest koolis. Õpilaste mandoliinide-orkester kandis ette õpet. P. Konsap'i juhatusel kaks pala, mis õnnestusid hästi. Pärast suulisi tervitusi Lastevan.-komitee esimehelt, Vil.-kogu ja Õpilaspere esindajalt luges insp. S. Pruuden ette traadi ja kirja teel saabunud tervitused. Neid oli ENKS-i Tütarl.-güm., Tartu Poegl.-güm., H. Treffner'i Güm., Tartu Kommerts-güm., Tööstusmajandusõpilastekooli ja Seminari direktoreilt, koolide peainspek-

torilt Joh. Aavik'ult, Tartu Ajut. Maaval. esimehelt hr. Lauri'lt, TTG hoolekogu esimehelt J. Treumann'ilt, Tartu-Valga prefektilt hr. Roovere'lt, ENKS-i Tütarl.-güm. õpilasringilt ja Tartu Poegl.-g. abiturientidelt. Lõppsõna järele härra direktorilt kogunesid õpilased õue, kust mindi ühises rongkäigus orkestri saatel Vabadussamba juurde, kus pidas hr. direktor hoogsa kõne ja orkester mängis „Isamaa ilu hoiledes“. Rongkäik jättis pealtvaatajaisse hea mulje. Sellega lõppes aastapäeva ennelõunane osa.

Õhtul oli aastapidu „Vanemuise“ uues kontsertsaalis. Pidu algas akadeemilise veerandiga. Esimesena tuli ettekandele Gümnaasiumi koori laul õpet. P. Konsap'i juhatusel, mis „Vanemuises“ päris hästi õnnestus. Õpilased pidid poodumile minema ja sealt ära tulema hanereas. Me ise arvasime, et see võib öudne välja näha, kuid saime kiita, sest kõigil oli teada oma koht ja ülesanne. Nüüd esines Progümnaasiumi ja Reaalkooli koor oma lauludega. Järgmised laulud kanti ette ühendatud õpilaskoori poolt, mis koosnes ligi 300 lauljast. Viimased laulud kõlasid vist kõige paremini.

Õpilased A. Unt (I g.) ja S. Kivi (III b r.) kandsid ette klaveril kaks nelja käe pala, mis said suure aplausi osaliseks. Veel esines klaverisooloõpil. K. Rannut (III a r.), kelle ettekanne samuti

õnnestus. Klaverilettekanded toimusid õpet. T. Jakobson'i juhatusel.

Kava teise osa täitsid võimlemis- ja tantsuettekanded.

Nöörhüpped ja võimlemisharjutused nooremate ja vanemate klasside õpilastelt, kuigi kombinatsioonid olid kaunis rasked, sooritati hästi, tänu õpet. L. Haamer'i hoolikale ettevalmistusele. „Variatsioonid eesti rahvatantsule“ kandis ette rühm nooremaid õpilasi, kes oma ülesande korralikult täitsid. Eriti peab esile tõstma tantsuosast meie kooli andekamate tantsijate A. Asman'i ja A. Oru (mõlemad Vb g.) tantsu (H. Lõhr'i „Prelüüd“), mille ettekanne leidis nende poolt väga hääd tõlgitsust. Tantsuettekandeid juhatas pr. P. Roove-Lindenau.

Üldise menu osaliseks sai meie viilistase V. Otsus-Arbi ja hr. U. Väijaotsa „Intermezzo“, mis tuli kordamisele.

Tants „Merele“ kanti ette vanemate õpilaste rühma poolt, ka sellega võidi jääda täiesti rahule.

Sellega oli kava läbi ning järgnes tants. Üldine mulje peost jäi hää. Rahvast oli väga rohkesti. K. P.

Kooli jõulupuu eelteated.

Kuna jõuluõhtu pühitsemine õhtul enne vabanemist pühiks on saanud meil nagu traditsiooniks, siis on see ka tänavu nii. Pühiks vabaneme koolist 22. skp. ja jõuluõhtu on 21. skp. Nagu läinud aastal, nii on ka tänavu jõuluõhtu kolmejärguline. Esimene, vaimuliku sisuga osa leiab aset võimlas, kus põleb jõulupuu ja kuhu meid tuleb külastama jõuluvana. Selle järele lähevad klassid oma koduklassidesse, kus toimub vastastikuste kingituste jagamine, maiustuste ja jõuluvorstide söömine:

Kolmas osa, s. o. ettekanded, on kooli saalis.

Jõuluõhtu üldkava on järgmine.

I. Võimlas.

1. Orkestri ettekandeid õp. hr. P. Kon-sap'i juhatusel.
2. Vaimulik kõne õp. hr. J. Kummel.
3. Soololaule:
  - a) Maria hällilaul . . . Max Reger.
Laulab IIIa r. õpil. E. Hecht.
  - b) Püha õhtu . . . Ch. Gounod.
Laulab IIb r. õpil. L. Gärtner.
4. Palve.

5. Ühiskoraal.

6. Jõuluvana.

II. Koosviibimine klassides.
III. Ettekanded saalis.

1. Lauliku lapseõlv.
2. Eesti valss.
Keelpillide orkester õp. hr. P. Kon-sap'i juhatusel.
3. Laul (kvartett) . . . Prog. IV kl.
4. Tants . . . Prog. III kl.
5. Võimlemine . . . Prog. II kl.
6. Jänkude jõuluöö, näidend. Prog. I kl.
7. Koorilaul . . . Reaalk. II kl.
8. Lauluuett . . . Reaalk. IIIa kl.
9. Näidend . . . Prog. II kl.
10. Klaverisoolo . . . Güm. Va kl.
11. Lõppsõna . . . Güm. Vb kl.
12. Ühislaul.

Soome Vabariigi aastapäeva aktus.

Soome Vabariigi aastapäeva aktus peeti meie koolis 6. dets. esimese tunni ajal. Aktus algas dir. J. Adamson'i avasõnaga. Siis õpil. M. Reeben (Va g.) pidas lühikese kõne Soome vabastamise üle. S. Kivi (IIIb r.) esitas klaverisoolo soome komponistilt ja sellele järgnes koorilaul „Vainölä lapsed“.

1. dets. mälestusaktus.

toimus 1. dets. hommikul, kus dir. J. Adamson andis lühikese ülevaate 1. dets. 1924. a. toimunud riigipöörde katset. Kõne lõppedes lauldi „Isamaa ilu hoieldes“.

Kodutütarde pidu

peeti meie koolis 27. dets. Kava oli üldiselt väga huvitav ja mitmekesine. Pidu algas kell 19.30 koorilauludega kodutütarde koorilt, mida juhatas TTG vil. prl. H. Kullam. Järgnesid soololaulud H. Kullam'ilt, mis said üldise kiituse osaliseks. Tants, mille esitas Asta Asman (Vb g.) oli ka päris huvitav. Ettekannete teises osas oli A. Svan'i näidend „Iseseisvalt ellu“. Näidendis oli kaastegev pääle kodutütarde ka TTG õpetaja hr. E. Valdas. Näidend õnnestus vägagi hästi.

Näidendile järgnes tants saalis. Muusikat tegi tantsuks Poika-band. Pidu lõppes kell 23.30.

Kaanel: Vb g. klassi abituriente lõpümärkide saamise puhul.

KOGU PERE

LEIAB OMALE VAJALIKU
MOE-, PUDU- JA PESUÄRIST

VENNAD LEPP

TARTUS, KAUBAHOOV 2, A3

„J. T. G.“ lugejaskonnale

parimaid

jõulupähi

ja

edurikast

uut aastat!

„J. T. G.“ toimetis.

Lastevanemad!

Kinkige oma mudilastele jõuluks meie

Seerias seni ilmunud:

J. Ollik-Andevei: Nõutud loss.
Muinasjutt Ott Kangilaski piltidega.
Hind kr. 0.50.

M. Sillaots:
Trips, Traps, Trull Haapsalus.
E. Järve illustratsioonidega.
Hind kr. 1.—.

Juhan Jaik: Pajupill.
Jutud lastele. N. Meie illustratsioonid.

Ilmuvad:

R. Tiitus: Toslem lastele.
Laste karikatuuride raamat autori piltidega.

B. Tobias: Vahva poiss Kua-Ko.
Muinasjutt autori piltidega.

Seeria eeltellimishind
kuni 1. jaan. 1938 kr. 3.50
Peale 1. jaan. 1938 kr. 4.—

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

TARTUS, GUSTAV-ADOLFI 8.

Võtan enese peale igasuguseid
maalri-, majade-
värvimis- ja
remonttöid.

Maalermeister

A. Praal

Tartus, Rüütli t. 22.

Tel. 12-31.

PAUL LALL

TARTUS, VÕIDU TÄNAV 13.

Telefon 4-79. Asutatud 1913. a.

**Elektrotehnika-
ja tehnikakau-
bad ja -seaded.**

„VOLTA“ elektrimasinate ja „GOOD-
YEAR“ autokummide esitis ja ladu.

Meister-fotograaf

Jaan Ehapalu

Tartus, Aleksandri t. 10. Tel. 9-77.

JÕUDIS MÜÜGILE

LOODUSE KULDRAAMAT

VI SARI NR. 66—78

13 raamatut, kokku 2882 lk., 312 ühevärvi-
list ja 36 mitmevärvilist pilti.

Hind: Terve sari 25 kr. brošeeritult, kohemakstavas rahas,
27 kr. järeilmaksuga 6 osas.

Üksikraamatu hind 2 krooni 50 senti.

(Paberköites 30 senti, raamatukoguköites 40 senti kallim)

E. Hansen. „Sinise Tähe“ matkalood.
E. Kästner. Emil ja salapolitseinikud.
I. Truupöld. Aadi esimene armastus.
H. Lofting. Dr. Dolittle'i tsirkus.
J. Parijõgi. Alutaguse metsades.
E. Sharp. Noorim tüdruk koolis.
V. Avenarius. Röövrüütli vang.

B. Berg. Kurgedega Aafrikasse.
K. Michaelis Bibi Taanimaal.
H. Kauri. Veealune eluriik.
J. Parijõgi. Teraspoiss.
U. Kivistõ. Mere vangid.
E. Howes. Kuldne mets.

K.-Ü. „LOODUS“

Posti jooksev arve nr. 2055.
Postkast 66. Telefon 4-35.

Ferd. Lepik'u

Võidu tän. 9. Telefon 31.

Suures maitsekas valikus:

igasuguseid kelli, sõrmuseid ja
muid kuld-, hõbe- ja kristallkaupu.

**KELLA- JA KULLASEPA-
ÄRI JA -TÖÖSTUS**

Kellad proovitud käiguga ja
vastutusega. Kulla- ja kella-
sepatööd tehakse alati korra-
likult ja mõõdukate
hindadega oma töökojas.

Odavam ostukoht kooliõpilasile!

Kleidi-, ülikonna-, palitu-,
mantli- ja igasuguste

vormiriiete

suure valiku ja eriodavate hindade poolest
on õpilastele soodsaim ostukoht

F-ma M. JÄNES Tartus, Kaubahoov 9-10-11-12.
Telefon 5-91.

*Rõõmsaid jõulupühi
ja
edurikast uut aastat*

soovib

O.-ü. K. Mattiesen'i trükikoda.